

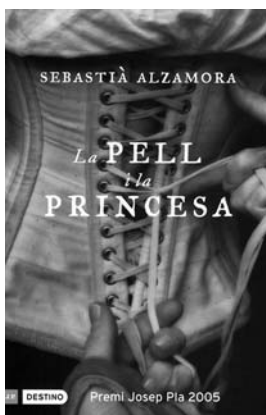
Sebastià ALZAMORA. **La pell i la princesa**. Premi Josep Pla 2005.
Barcelona: Destino, 2005, 192 p., 17 €

Deia Hèctor Bofill, durant la recent presentació del llibre *Dogmàtica Imparable*, al cementiri de Sant Gervasi, davant la tomba de Joan Maragall i al costat dels seus amics i companys de grup, Manuel Forcano i Sebastià Alzamora, que «un dels motius de la decadència cultural d'Occident és la pèrdua de la centralitat del discurs literari en el terreny públic». L'afirmació, un gest més en la línia estratègica de construcció d'una estètica i ideari de grup, cartografia perfectament una part del missatge de fons que, de forma al·legòrica, camufla *La pell i la princesa*, de Sebastià Alzamora, guardonada amb el premi Josep Pla 2005. L'obra, tercera en la seva producció novel·lística després de *L'extinció* (1998) i *Sara i Jeremies* (2001), vehicula, en una història ambientada en la Praga del segle XVII, amb el rerefons de la Guerra dels Trenta Anys, una reflexió que, en darrer terme, mira de trobar en el retorn al Romanticisme i la reivindicació de la cultura una via de sortida individual a alguns dels problemes del món actual. Inserida en el gènere fantàstic i construïda amb elements de la *bildungsroman*, la novel·la d'aventures i la novel·la gòtica, l'obra ressegueix el procés de construcció i aprenentatge com a persona de Puppa, un jove, amb trets del Perceval

del *Conte del Graal* i components mítics, que fuig de l'esclavatge i fa fortuna a la cort del rei Frederic V, on s'enamora de la princesa i passa per un triple procés de formació: les armes, l'amor i la cultura. Del tractament calidoscòpic del tema amorós, al final només en resta el triomf de la visió

romàntica. L'estimada perduda és retrobada en una escena inspirada en els *Himnes a la nit* de Novalis i filtrada per l'*Hyperotomachia Poliphili* de Colonna. En l'article «Actualitat del Romanticisme» (*Avui*, 14-I-2005), a la mort dels metarelats que ha comportat la postmodernitat l'autor mallorquí hi oposa i reivindica la vigència del Roman-

cisme i de la revolució de l'esperit, encara pendent, que planteja: «Aquesta revolució comença pel fet de ser capaços d'acceptar la més important de les forces vitals, que no és d'altra que la bellesa». D'aquesta manera, el retrobament amb la princesa és també la victòria de l'amor sobre la mort i l'assoliment de la bellesa. Un dels interessos de la novel·la rau a resseguir quina mena de proposta literària s'articula enfront de la postmodernitat, a la qual l'autor s'hi oposa i que ha suposat en la literatura «el bandejament i l'abolició del mite, el desprestigi de les construccions ideològi-

ques i estètiques d'abast global, en benefici d'una concepció múltiple i fragmentària de la realitat en què tot és relativitzable i, per tant, igual.» («La postmodernitat», *Avui*, 9-VII-2004, p. 21). En aquest sentit, l'atansament al Romanticisme opera com una temptativa de copsar la veritat i la bellesa i, amb això, es tracta de reivindicar una voluntat totalitzadora i de comprendre-ho tot. Formalment, s'hi detecta una aposta pel mite i la imaginació com a millors recursos per narrar la realitat. Al costat del mite, però, hi ha un ús de la tècnica postmoderna de la hibridació de referents, un aspecte que, si més no, entra en contradicció amb el discurs teòric de l'escriptor. Des d'aquesta perspectiva, la novel·la s'acomoda en un eclecticisme estètic (el barroc, el Romanticisme, el ressò de *Kill Bill* de Tarantino en l'escena de la batalla, etc.) que justament és un dels trets definidors de la postmodernitat en l'art i en la literatura. Per altra banda, s'hi observa la reivindicació del paper de la cultura en l'evolució de Puppa des de la barbàrie fins al coneixement –la seva construcció com a persona– i en la funció que s'atorga als llibres com a fil conductor d'aquest procés: «Vivim massa separats dels llibres... Vull dir que cal que ens deixem protegir per ells.» Quant a l'element fantàstic, més que no pas plantejar un xoc per tal de qüestionar la realitat, busca el joc literari i la picada d'ullet amb una tradició que interessa com a canemàs, i que, alhora, és utilitzada per suscitar una reflexió esteticofilosòfica que té a veure amb l'origen de la vida i la creació de bellesa. És el que

s'observa darrere la presència del mite hebraic del Golem –tractat per Meyrink a *Der Golem* (1915). Altres elements lligats al fantàstic són el tractament del doble, que amara tota la novel·la, la referència als autòmats relacionable amb Hoffmann i l'omnipresència del gat –una picada d'ullet a *El gat negre* de Poe. Respecte a l'estructuració, la novel·la es vertebrava a partir del trenat de dues veus narratives que acaben confluint i que teixeixen la història en la línia de la típica divisió tradicional.

En definitiva, som davant una novel·la llegidora, amb un bon exercici d'estil i de llenguatge i que camufla una certa voluntat al·legòrica de lectura en termes més actuals («Us ho repetiré un altre cop: la meva història és també la vostra», p. 146). Descomposició social (la guerra) amb pinzellades de paròdia i construcció personal, com a via de sortida, en l'amor i la cultura. Ara bé: la hibridació de referents literaris i cinematogràfics, al costat d'alguna escena gratuïta i una certa manca d'aprofundiment dels caràcters, deixa aflorar la voluntat de complaure al públic i traeix en part el discurs d'Alzamora, renunciant així a la possibilitat d'una major elaboració i atansant *La pell i la princesa* a la novel·la popular de qualitat.

Albert Canyes

Universitat Autònoma de Barcelona